



ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ



του Σωφρόνη Κληρίδη,
Καθηγητής Οικονομικών,
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η προσέλκυση ξένων επενδύσεων έχει μεγάλη σημασία για μια οικονομία. Όλες οι επενδύσεις – ξένες και ντόπιες – αυξάνουν το παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας και δημιουργούν τις συνθήκες για μεγαλύτερη οικονομική ευμάρεια στο μέλλον. Η δυνατότητα μιας οικονομίας να επενδύσει από ντόπιους πόρους περιορίζεται από τις αποταμιευτικές συνθήκες των μελών της. Η προσέλκυση ξένων επενδύσεων αυξάνει τους διαθέσιμους πόρους για επενδύσεις. Αυτό ήταν ιδιαίτερα σημαντικό στην Κύπρο των τελευταίων ετών γιατί οι διαθέσιμοι ντόπιοι πόροι ήταν περιορισμένοι, όπως περιορισμένες ήταν και οι επενδυτικές ευκαιρίες τοπικής εμβέλειας.

Όμως το μεγαλύτερο όφελος από τις ξένες επενδύσεις είναι ότι φέρνουν σε μια χώρα νέες ιδέες, τεχνολογία και τεχνολογία, οι οποίες διαχέονται και στην υπόλοιπη οικονομία και αυξάνουν την παραγωγικότητα της χώρας. Δημιουργούν ποιοτικές θέσεις εργασίας που συχνά

υπερτερούν αυτών που προσφέρει η ντόπια οικονομία. Η Κίνα, και προηγουμένως η Κορέα και η Ιαπωνία, γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη ακολουθώντας αυτό ακριβώς το μοντέλο. Στην Κύπρο για πολλά χρόνια κυριαρχούσε – και κυριαρχεί ακόμα – η εσφαλμένη αντίληψη ότι η εισροή ξένων κεφαλαίων στη χώρα

από μόνη της αποτελεί επένδυση. Δίνονταν μάλιστα κίνητρα, παραχωρώντας άδεια παραμονής σε όσους κατέθεταν μερικά εκατομμύρια σε μια Κυπριακή τράπεζα. Αυτό γινόταν σε μια εποχή που οι τράπεζες είχαν πολύ περισσότερες καταθέσεις από όσες μπορούσαν να αξιοποιήσουν.

Η κατάθεση μετρητών σε μια τράπεζα ίσως είναι επένδυση για τον καταθέτη, δεν είναι όμως επένδυση για την οικονομία. Η κατάθεση μπορεί να μετατραπεί σε επένδυση αν η τράπεζα χρησιμοποιήσει αυτά τα κεφάλαια για να χρηματοδοτήσει κάποιο έργο. Αν αντί αυτού η τράπεζα χρηματοδοτήσει καταναλωτικές δαπάνες και αναλάβει αλόγιστα ρίσκα, τότε η ξένη «επένδυση» μπορεί να αποβεί καταστροφική. Όπως και έγινε. Συνεπώς η προσέλκυση ξένων κεφαλαίων από μόνη της δεν αποφέρει σημαντικά οφέλη και παράλληλα δημιουργεί κινδύνους.

Αυτό που χρειάζεται η οικονομία είναι επενδύσεις. Κι εδώ όμως χρειάζεται προσοχή, γιατί δεν είναι όλες οι επενδύσεις όμοιες. Τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από διάφορα είδη επενδύσεων είναι πολύ διαφορετικά, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά. Στο χαμηλότερο σκαλί οφέλους βρίσκονται οι επενδύσεις σε ακίνητα. Τα άμεσα οφέλη από αυτού του είδους των επενδύσεων σχετίζονται με την κατασκευή των κατοικιών ή συναφών εργασιών. Επιπρόσθετα οφέλη μπορούν να προκύψουν αν οι αγοραστές εγκατασταθούν στην Κύπρο και δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά ή έστω από την καταναλωτική τους δραστηριότητα. Όμως τα μακροπρόθεσμα οφέλη είναι περιορισμένα, ειδικά αν οι αγοραστές των ακινήτων δεν τα χρησιμοποιούν συχνά γιατί τα αγοράσαν για άλλους σκοπούς, όπως η εξασφάλιση υπηκοότητας. Επιπλέον, οι επενδύσεις σε ακίνητα δημιουργούν στρεβλώσεις και κινδύνους στους οποίους έχω αναφερθεί σε προηγούμενό μου άρθρο (τεύχος 199, Ιούνιος-Ιούλιος 2017).

Οι ξένες επενδύσεις που αποφέρουν τα μεγαλύτερα οφέλη είναι αυτές που δημιουργούν νέο κεφάλαιο και διευρύνουν τις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας. Πολλές χώρες δημιούργησαν βιομηχανία με αυτόν τον τρόπο. Η Κύπρος δεν προσφέρεται για δημιουργία βιομηχανιών μεγάλης κλίμακας, όμως μπορούν να δημιουργηθούν ερευνητικά κέντρα ή εργαστήρια σε εξειδικευμένους τομείς υψηλής τεχνολογίας. Μικρές χώρες όπως το Ισραήλ, η Φινλανδία και η Εσθονία έχουν να επιδείξουν μεγάλες επιτυχίες από την επένδυση στη γνώση και την καινοτομία.

Τέλος, πολύ μεγάλα οφέλη μπορούν να προκύψουν από την προσέλκυση εταιρειών για εγκαθίδρυση στην Κύπρο των κεντρικών ή περιφερειακών τους γραφείων. Τέτοιες εταιρείες, πέρα από την επένδυση σε ακίνητα, θα χρησιμοποιήσουν επαγγελματικές υπηρεσίες λογιστών, δικηγόρων και άλλων. Θα δημιουργήσουν πολλή ποιοτική θέσεις εργασίας, κάποιες εκ των οποίων θα πάνε σε Κύπριους, ενώ άλλες θα δοθούν σε ξένους, οι οποίοι θα εγκατασταθούν στην Κύπρο με τις οικογένειές τους και θα χρειαστούν στέγαση, διατροφή, σχολεία, ιατρικές υπηρεσίες, και πολλά άλλα. Επιπλέον, η τεχνολογία που θα φέρουν αυτές οι εταιρείες στην Κύπρο θα συμβάλει στην αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό ολόκληρης της οικονομίας.

Η επικέντρωση στις επενδύσεις σε ακίνητα είναι μια εύκολη λύση που αποφέρει μεγάλα κέρδη στους άμεσα εμπλεκόμενους, οι οποίοι έχουν κάθε λόγο να τις προωθούν. Αντίθετα, η προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς τεχνολογίας και η δημιουργία περιβάλλοντος για προσέλκυση εταιρειών δεν αποφέρουν άμεσο όφελος, και συνεπώς δεν έχουν προτεραιότητα. Όμως αυτές είναι οι επενδύσεις που πραγματικά χρειαζόμαστε, και σε αυτές θα πρέπει να εστιάσουν οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. 

